

и важноста на учителския трудъ за производството. Учителството създава интелигентността въ работнишките глави, т. е., следъ консумацията на учителския трудъ, остава въ главитѣ на децата една „продаваема стока“, както се изразява Марксъ¹⁾, която, особено въ началния периодъ на капиталистическото развитие, бѣ просто необходима за функционирането на производството. Обаче, колкото машинизмътъ се усъвършенствува, толкова и ролята на интелигентния трудъ се принижава до оная на физичния. Въ напредналитѣ капиталистични страни — Америка, Англия, Германия и др. женскиятъ, детскиятъ и простиятъ физиченъ трудъ все повече и повече изтиква въ интелигентния, квалифицирания трудъ. И отъ друга страна, като се има предъ видъ, че даваното образование въ народното училище, макаръ и крайно извратено, въ ржцетѣ на работническата класа се обръща въ остро оржие, насочено пакъ противъ буржуазията, лесно е да се разбере пренебрежителното отношение на *държавата къмъ народното образование и народното учителство*. И защо би се загрижила буржуазната държава за народното образование, когато нейнитѣ потребности отъ него деградиратъ съ усъвършенствуването на техниката и когато при класосъзнаването си работническата класа почва да си служи съ него въ борбата противъ нея? Защо тя да се грижи за материалната, правова и морална сждба на народното учителство, когато то не е нито нейнъ ортакъ, нито тя има растяща нужда отъ консумацията на учителския трудъ? Очевидно, тя би отишла противъ интереситѣ си. Ако подобри материалната, правова и морална сждба на учителството, това би значело, при постоянно усъвършенствуващата се техника, не да извлѣче по-голъма полза отъ института — „народно образование“ (той не е устроенъ съ цель за прѣки печалби), а да подобри този институтъ, който, именно въ лицето на учителя, би давалъ само повече знания и отровни оржия въ ржцетѣ на пролетарската класа.

Съ усъвършенствуването на техниката, на буржуазията ще оставатъ все по-малко нужди, които да се задоволяватъ отъ народното първоначално училище, *отъ училището на децата на пролетарската класа*. Отъ друга пкъ страна, пролетарската класа ще има все по-живенъ интересъ отъ използването на народното първоначално училище за своята класово-освободителна борба, следователно, жизнено и ще бжде заинтересувана отъ подобрието на народното училище и отъ подобрието въ материално, правово и морално отношение на учителството положение. Въ народното образование се срѣщатъ, както навсѣкжде, непримиримитѣ интереси на буржуазната класа и пролетариата. Буржуазната държава, за да запази себе си и бие пролетариата, си служи не само съ цѣлата училищна система и учебновъзпитателна метода, но тя прибѣгва до експлоатацията въ материално и обезпаването въ правово и морално отношение на народното учителство. Тя взема всички мѣрки да подложи учителството на една постоянна игра на конкуренцията, като фабрикува повече учители, като имъ прегражда пътя къмъ висшата наука и ги отбива отъ разни длѣжности, и съ това извънредно много улеснява прехвърлянето на

¹⁾ Стр. 272, IV томъ отъ Капитала.